

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 1023

van **KLAAS SLOOTMANS**

datum: 4 september 2023

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Vlaams Fonds voor Alternatieve Gerechtelijke Maatregelen - Overheveling middelen vanuit de federale overheid

Het regeerakkoord stelt het volgende: "De Vlaamse minister bevoegd voor Justitie en Handhaving herneemt het gesprek met de federale overheid om de federale middelen voor alternatieve gerechtelijke maatregelen (globaal plan) over te hevelen naar het Vlaams Fonds voor Alternatieve Gerechtelijke Maatregelen. Met deze middelen worden het aanbod van alternatieve gerechtelijke maatregelen gefinancierd in partnerschap met lokale overheden en de bevoegde vakministers."

1. Wat waren/zijn precies de Vlaamse verzuchtingen op dat vlak?
2. Wanneer hebben de gesprekken daarover met de federale overheid plaatsgegrepen en wat was het resultaat daarvan tot op heden?
3. In hoeverre kon dit worden verwezenlijkt? Zo niet of slechts deels, waar liggen de knelpunten? Welke verdere maatregelen neemt de minister desgevallend nog?

**Vlaams
Parlement**

ANTWOORD

op vraag nr. 1023 van 4 september 2023

van **KLAAS SLOOTMANS**

Met de zesde staatshervorming werden de budgetten waarmee de werk- en leerstraffen op basis van de besluiten van 26 december 2015 en het koninklijk besluit van 17 december 2003 worden gefinancierd niet aan de gemeenschappen overgedragen.

Ondanks de bevoegdheid inzake de uitvoering van de opdrachten van de Justitiehuisen bleef Vlaanderen bijgevolg afhankelijk van het federale niveau voor de toekenning en uitbetaling van de middelen aan de organisaties die werk- en leerstraffen omkaderen.

Anticiperend op eventuele problemen en om de procedures voor toekenning en uitbetaling zo vlot mogelijk te laten verlopen werd tussen de gemeenschappen en het federale niveau in 2016 een protocolakkoord gesloten; *protocolakkoord van 6 juni 2016 tussen de Federale Staat en de Gemeenschappen aangaande de subsidiëring van de straffen en alternatieve gerechtelijke maatregelen*.

De opgestelde samenwerkingsmodaliteiten blijken echter ontoereikend om een efficiënte werking te kunnen garanderen. De opdeling van de bevoegdheden blijft onduidelijk, onder meer op vlak van financiële controle. De lange administratieve procedure, veroorzaakt door de behandeling op meerdere beleidsniveaus, werkt enorm vertragend. En het gebrek aan transparantie over de beschikbare middelen verhinderde een duurzaam beleid. Tenslotte bleken ook de financieringsmechanismen o.a. de plafonnering van de subsidiebedragen en de niet-indexering van lonen niet opgewassen tegen de uitdagingen op vlak van de stijgende personeelskosten bij werkstraffen en gedragstrainingen en de gestage toename van het aantal mandaten die toegewezen worden aan de justitiehuisen.

Om aan dit probleem tegemoet te komen, bereidden de gemeenschappen in 2019 een wetswijziging voor die tot doel had de gemeenschappen als begunstigde partner in de federale subsidieregelgeving te kunnen aanduiden en werd een Vlaams Fonds Justitiehuisen opgericht dat Vlaanderen in staat moest stellen de budgetten in ontvangst te kunnen nemen. De Raad van State heeft in 2019 dit wetsvoorstel van een negatief advies voorzien (13 februari 2019 advies 64.366/1), omdat het beheer van die subsidies niet onder de bevoegdheid van de deelstaten zou vallen. Daarbij werd ook meegegeven dat, om dit te veranderen, de bijzondere financieringswet moet aangepast worden, en dat kan enkel met een twee derde meerderheid.

Omdat dit in de huidige federale constellatie niet kan, heb ik bepaalde eisen op tafel gelegd om toch deels tegemoet te komen aan de veranderingen die nodig waren om niet vastgeroest te zitten in het huidig systeem. Enerzijds wilde ik binnen de bestaande subsidieregelgeving van het globaal plan meer beleidsruimte creëren door de bestaande uitvoeringsbesluiten te herwerken. Anderzijds besloot ik in te zetten op het verkrijgen van bijkomende middelen door aanspraak te maken op de saldi globaal plan die sedert 1995 in het veiligheidsfonds als reserve werden opgebouwd, maar in de loop van de jaren nooit werden toegekend.

Het heeft veel tijd en moeite gekost om dit te bekomen, maar zowel de financierings-KB's werden aangepast in 2022, alsook werd een bedrag van 5,4 miljoen euro historische saldi bekomen voor Vlaanderen om te spreiden over 4 jaar tijd. Ik heb beslist die in te zetten op het financieren van forensische zorg voor justitiabelen die nu uit de boot vallen van een

behandeling wegens een gebrek aan dergelijke gespecialiseerde zorg, maar wel vrij in de maatschappij rondlopen als tikkende tijdbommen, zoals zedendelinquenten met een psychische stoornis etc.

Hoewel de beleidsruimte voor de gemeenschappen door de aanpassing van de subsidieregelgeving effectief is toegenomen, blijft de omslachtige procedure en de gesloten envelop op meerdere beleidsniveaus voor problemen zorgen. Indien Vlaanderen zelf over deze middelen zou kunnen beschikken, zou dit een administratieve ontlasting en een verduurzaming van de uitvoering van de werk- en leerstraffen betekenen. Vlaanderen financiert ook zelf de tekorten rond werkstrafplaatsen, omdat de federale envelop niet toereikend is.

Maar zoals eerder gesteld, moet de financieringswet aangepast worden om de middelen overgeheveld te krijgen. Alleen een defederalisering van justitie lijkt mij dus op zijn plaats.